

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de
Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiae, 1675

Qu. III. De Sacramentis quæ fuerunt ante statum Legis novæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](#)

Quæst. III. De Sacram. quæ fuerunt ante statum Legis novæ. 117

poralia beneficia impetranda. Similiter potest in uteribus per modum impetratio- nis caufare aliquos pios motus, & his me- diantibus *venialia* delere.

Denique excludunt Vario signa quædam sensibilia, quibus Christus subire uetus est ad conferendam gratiam, sed non stabiliter instituit pro communitate seu Ecclesiâ suâ: ut quando dixit paralytico *Math. 9.* & *Mag- dalena Luce.* Remittuntur tibi peccata tua, Et quando mediante statu seu insufflatione contulit Apostolis Spiritum sanctum *Ioan. 20.* Sed hoc pertinet ad meram quæstionem de nomine Sacramenti; quod omnino ita posset accipi, ut etiam similia signa comprehendenter, quæ quāvis non stabilia, dici possent Sacraenta. Prout etiam vocaretur & esset verum sacrificium, et si non stabili- ter, immo et si pro una tantum vice foret à Deo institutum. Verum quia communius videtur exigi quædam stabilitas in proprii nominis Sacramentis, exigatur, & loqua- mur ut multi.

Quod equidem ad exempla præfata atti- net, videntur verba Christi *Luce. 7.* non tam fuisse remissiva peccati, quām declarativa remissionis jam factæ, ut ex antecedentibus patet. Idēmque dici posset de iisdem verbis dictis paralytico. Quia tamen de hoc non constat, quod ei prius fuerint peccata re- missa, conjectant alii, signanter *Dicasillo diss. 1. n. 322.* illa fuisse remissiva practicæ peccatorum; adeoque posse dici Sacra- mentum. Sed conjecturam istam non ausim as- fertivè defendere; cùm minus credibile vi- deatur paralyticum dumtaxat fuisse attri- tum, & per ista verba vélut Sacramentum mortuorum accepisse gratiam remissionis peccatorum. Textus quoque græcus habet: *Remissa sunt tibi peccata tua;* quod potius ñg- nificat declarationem remissionis interioris per Christum jam factæ.

De insufflatione autem potiori jure dici posset fuisse sacramentum; cùm per illud signum fuerint Apostoli facti complete sa- cerdotés, scilicet quoad potestatem absol- vendi à peccatis. Quod autem de facto Ec- clesia non utatur insufflatione parum refert: cùm hoc sit vélut materiale, & loco illius utatur impositione manuum; sicut in mate- ria & forma Ordinum similes variatio seu differentia in Ecclesia Latina & Græca ali- bi notabitur. Quemadmodum etiam et si A- postoli per solam impositionem manuum dispensativè ex voluntate Christi contulerint Confirmationem sine crismate, recte tamq[ue] asseritur istam ceremoniam fuisse sacramentum.

Potes, An formalis ratio Sacramenti sit ens rationis? Resp. sic loqui Plurimos, etiam ipsum *Scotum*, qui generaliter idem dicunt de ratione signi ex instituto ut sic, cuius species est sacramentum: attendunt enim nostrum modum concipiendi, quo solemus

tale signum concipere instar cuiusdam res- pectus, qui indubie non potest esse realis. Nihilominus considerando rem ipsam, Sa- cramentum, uti & alia signa ex instituto, pro materiali quidem est ens reale sensibile; quāvis aggregatum per accidens, habens effectum præstantissimum: pro formaliter vero est ens quoddam morale, seu denominatio extrinseca realis desumpta à voluntate in- stituentis, quæ res istas sensibiles denominat mediante institutione in iis moraliter per- severante; idque citra ullam fictionem, quæ ex nullo capite apparet esse necessaria. Nec *Scotus* umquam contrarium voluit, ut nec fortè plures alii Doctores.

Q U A E S T I O III.

De Sacramentis quæ fuerunt ante statum Legis novæ.

Dico I. In statu Innocentiae qui dura- vit à creatione Adami usque ad lapsum ejusdem, nullum fuit Sacramentum. Ita *in statu innocentiae de facto nulla fuit sacramentum.*

D. Thomas q. 61. a. 2. Scotus d. 1. q. 3. n. 7. & alii

communiter. Probatur: quia de nullo Sa- cramento constat ex aliquo fundamento, nec fuit ullius necessitas, immo nec opere pretium pro tantillo tempore quo duravit, immo ipsum matrimonium Adami & Hevae (de quo maximè dubitari potuisset) non fuisse Sacramentum constat satis ex sensu Ecclesiæ: quāvis ab Apostolo *ad Ephes. 5.* sic vocetur, largè sumpto vocabulo Sacra- menti; quia videlicet erat mysterium figu- rativum Incarnationis Christi, seu conjunc- tionis Christi cum Ecclesia.

Utrum autem futura fuissent Sacra- mента sive gratiæ sanctificantis, sive solius sanctita- tis exterñæ collativa, si status innocentiae *in statu ipso per se vera fuisse.*

perleverasset, disputant varii Auctores fu- sis, quā res tam incerta pendens à solo Dei beneplacito nobis ignoto mercatur. Et quidem satis constat futuras fuisse oblatio- nes, sacrificia, similisque ceremonias ad di- vinum cultum pertinentes; hi enim actus fundantur in ipsa præcisè hominis natura; quæ cùm pro parte saltē sit corporea & sensibilis, convenientissimum etiam fuisset in illo statu cultum externum & sensibilem ab homine exhiberi. De Sacramentis au- tem, saltem gratiæ collatiuis, non fuisset par- congruentia aut necessitas pro statu isto, quæ pro statu naturæ lapsæ, respectu cujus Sacraenta sunt medicinæ infirmitatem san- nantes, eamque præcaventes, & naturam debilitatem confortantes. Aliæ nihilomi- nus congruentia adferri possent, ob quas convenienter Sacraenta, sive gratiæ san- ctingificantis non collativa, sive ex liberalitate divina etiam gratiæ collativa, tunc quoque fuissent instituta. Et maximè id con- jecture licet de Sacramento & sacrificio Eu-

118 Disp. I. De Definitione Sacramenti & Differentia Sacram.

Eucharistiae; ob excellentiam illius statu & charitatem Christi, si (quod docet *Scotus* cum plurimis aliis) Adamo non peccante Filius Dei fuisset incarnatus. Vide *Squaret* disp. 3. sect. 3. circa finem. Et *Cominic* q. 61. a. 2. n. 7. qui addit Sacramentum Ordinis, quo decuisset tam venerabiles Sacramenti ministros consecrari. Quid autem factum fuisset, si Adamo non peccante peccassent posteri, quibus consequenter opportuna fuisset Sacramenti medicina, pariter incertum est, utpote dependens à libera Dei voluntate, cuius nulla facta est revelatio.

D i c o II. In statu Legis naturae (qui duravit à lapsu Adæ usque ad Legem Moysæ saicam, quoad posteros Abrahæ descendentes per Isaac & Jacob ac proselytos, quoad quod sacra mentum,) fuit aliquid Sacramentum à Deo institutum in remedium peccati originalis pro parvulis. Ita *Scotus* d. 1. q. 7. & alii communiter. Conclusio supponit in isto statu fuisse aliquid remedium peccati pro parvulis. Quod probatur: tum ex communis consensu Theologorum post *Augustinum* l. 5. *Contra Julianum*. c. 11. *Gregorium* 4. *Moral.* c. 2. *Bedam*, *Bernardum* & *Hugonem Victorinum*. tum etiam ex benigna & generali voluntate Dei, salvandi omnes hominum status, ut ponderat *Innocentius III. cap. Majores de Baptismo*, agens quidem de tempore Baptismi & Circumcisionis, statuens tamen rationem generalem, quæ æquè locum habet pro tempore Legis naturae: *Ab sit enim* (inquit) *ut universi parvuli pereant, quorum quotidie tanta multitudo moritur, quin ipsis misericors Deus, qui geminem vult perire, aliquod remedium procuraverit ad salutem.* Hoc supposito

31. Probatur Conclusio I. auctoritate *S. Augustini* sup. ubi ait: *Nec ramen credendum, ante fe sacramentum, datum circumcisum famulos Dei, quandoque idem iis inerat mediatoris fides in carne venturi, nullo probatur.* *I.* *Sacramento eius optimatus fuisse parvulis suisquamvis quod illud esset, aliqui necessariæ causæ Scriptura latere voluerit.* Ex quibus verbis sat satis constat *Augustinum* loqui de aliquo signo externo; cum illud vocet Sacramentum, & conferat cum baptismo ac circumcisione. Deinde dicit Scripturam vocuisse nos latere, quodnam illud esset; quod de solo signo externo potest verificari, cum si in actu interno confisteret, pateat ex verbis *Augustini* & sensu aliorum fuisse actum fidei.

Probatur II. Quia conveniebat ut membra coetus sensibilis humano modo & per sensibile signum Deo ac veræ Religioni consecrarentur. Deinde potuissent alioquin parvuli etiam absentes, immo in utero materno adhuc existentes sanctificari, quemadmodum fides interna potuisset ad illos dirigi, & ex supposito non fuisset necessaria actio exterior exercenda circa parvulos. Quare nihil obest, quod minus peccatum originale possit auferri à parvulo in

utero matris existente tempore Legis novæ, nisi quod baptismus ei nequeat applicari. Remedium autem istud specialiter sic fuisse à Deo restrictum, ut non posset prodere, nisi parvulo præsenti, voluntariè ex cogitatum idetur. Accedit, quod non recte fuisset provisum parvulis, si fides supernaturalis, præsertim charitate formata, velut meritum saltem congruum operantis debuisset concurrere in isto tempore. Immo si finis venialiter malus remedium irritum fecisset, ut rationem meriti destruxisset. Fides autem naturalis videtur omnino impertinens ad efficaciam hujus remedii, immo ad omne meritum. Denique circumcisio adhibita à Samaritanis (qui erant Hæretici aut semigentiles) proderat juxta *Augustinum* l. 1. contra *Crescon.* c. 31. Neque aliquid hic obstat.

Nihilominus variis Doctores existimant sufficisse solam fidem internam parentum, juxta aliquos *sciem naturalem*, juxta alios necessariò supernaturalem, aut etiam explicitam Mediatoris, juxta paucos insuper charitate formatam. Quibus, *Augustino* excepto, cæteri Patres suprà citati favere vindentur; signanter *Gregorius loc. cit.* dicens: *Quod apud nos valet aqua baptismatis, hoc egit apud veteres vel pro parvulis sola fides, vel pro majoribus virtus sacrificii, vel pro his, qui de stirpe Abraham prodierunt, mysterium circumcisionis.* Omisis aliorum responsionibus, dico Patres velle parvulis sufficisse solam fidem expressam in aliquo signo externo fidei protestativi; quod non in usitatè etiam fides vocatur (scilicet exterior, seu fidei confessio, procedere solita à fide parentum), adeoque illos fidem tam internam, quam externam opponere sacrificii propitiatoriis, quibus exceptis aut adulti, habentes peccata actualia. Vide *Scotus* d. 1. q. 7. n. 3.

Sed dubium restat, an signum illud exterrum fuerit determinatum; an vero determinata fuisse sola fides, parvulo applicanda in aliquo signo fidei protestativi ad libitum parentum aut curatorum parvuli vel aliorum assumendo. Pro utraque parte sunt. Auctores, & incertæ conjecturæ. Verofilius tamen est, quod insinuat *Scotus* sup. & docet *Bellarminus* lib. 1. de *Sacram.* c. 21. Prop. 1. in fine, *Cominic* sup. n. 22. & alii, fuisse signum determinatum; et si incognitum, consistens forte (ut ait *Scotus*) in verbo aliquo invocandi Deum, vel offerendi parvulum Deo; idque quia *Augustinus* (cuius auctoritas in hac questione est præcipua) id significat, loquens de isto remedio tamquam de uno ac determinato aliquo Sacramento, quod dicit Scripturam latere voluisse; non latet autem, si fuerit aliqua ceremonia religiosa in communi ad libitum alsumenda, actus nempe quicumque fidel protestativus.

D i c o III. Præter Remedium contra pecca-

*Scilicet re-
medium
contra ori-
ginale.*

*Probatur
secundò ex
coquientia*

Quæst. III. De Sacram. quæ fuerunt antestatum Legis nova. 119

peccatum originalis nullum fuit in statu Legis naturæ verum Sacramentum. Ita Doctores communius. Probatur: quia cum institutio Sacramentorum pendeat ex voluntate Dei, non sunt sine sufficienti auctoritate vel ratione multiplicanda quæ hic nulla est. Fuerunt quidem in illa Lege sacerdotes; sed non constat eos fuisse ordinatos, aut ritu extero à Deo instituto consecratos.

Similiter eti fortassis aliqua sacrificia istius temporis fuisse à Deo instituta (de aliqui arbitrantur de sacrificio Abrahæ Gen. 15) non constat tamen quod ex eadem institutione contulerint aliquam sanctitatem, etiam externam: adeoque videntur fuisse nera sacrificia. Nisi quod Aliqui arbitrentur, sacrificium Melchisedech fuisse simul sacramentum, ut inducere fuit typus novi sacrificii & Eucharistiae, & panem ac vinum in eo oblatæ quodammodo sanctificasse Abrahamum, cui Melchisedech illa in eibum & potum dedit, ut antiqui Patres docent. Equidem non constat sacrificium istud fuisse immediata à Deo institutum. Et hoc dato, non constat de stabilitate; et si Suarez conjectet stabilitatem fuisse institutum pro familia Melchisedech.

Denique Circumcisio fuit quidem Sacramentum pro familia Abrahæ diu ante Legem scriptam institutum; propter quod Joan. 7. dicitur esse, non ex Moysi, sed ex Paterbus. Sub Moysi fuit tamen confirmata & legi inscripta, immo sic conjuncta, ut illius esset janua ac professio; ideoque vulgo inter veteris Legis sacramenta censetur, immo subinde pro ipsa veteri Lege supponitur.

Circumcisio poterò convenienter fiebat in membro generationis, in quo spes generationis & naturæ propagandæ in Abrahamo deficiebat: tum quia signum Christi ex semine illius juxta promissionem nascitur: tum quia ibi urget concupiscentia fraternanda.

Fiebat octavo die, eò quod antea fuisse parvulus periculum crèatum. Per quod Mysticè significatur circumcisio spiritualis, in octava resurrectionis (quæ octava ætas per octavum diem figuratur) perfectissimè consummanda. Non poterat cessante periculo differri; et si dies sabbati foret, juxta illud Joan. 7. Si circumcisionem accipit homo in sabbato, ut non solvatur lex Moysi, scilicet de circumcidendo parvulo die octavo.

Instrumentum autem poterat esse ferreum iuxta D. Thomas, q. 70. a. 3. ad 2. cum nusquam lapideum præcipiat, eti aliquid culte lapideus fuerit adhibitus Exod. 4. & Iosue 5. Unde & Judæi frequenter cultro ferreo usi sunt & adhuc utuntur; ut de suo tempore indicat D. Thomas, & etiam a patre experientia. Judæi quoque per chirurgos circumcidunt nunc parvulos, eò quod alioquin facile nasceretur pe-

riculum prolibus.

Denique in Scriptura nil est determinatum, quantum ad locum in quo fieri, & minister ad quo adhiberi deberet circumcisio. Unde & semina, uxor scilicet Moyse, legitur circumcidisse filium; & Abraham scripturam. De his vide Sivez q. 70. a. 3. Vaszquez disp. 163.

Dico IV. In statu legis scriptæ seu Mosaicæ (quæ Israëlitæ seu posteros Jacob & In Lege Proselytos concernebat, & duravit usque ad statum Legis novæ) fuerunt varia sacramenta, saltem non collativa gratiæ sanctificantis. Ita unanimiter Theologi, & aperte supponit Concilium Florentinum in Decreto de Armenis, ac Trid. sess. 7. can. 2. de Sacram. in genere.

Et quidem si Sacramentum latius capiatur pro quolibet signo rei sacræ, fuerunt quasi innumera, ut ex libris Exodi, Levitici, Numerorum, & Deuteronomii constat, omnes scilicet sacræ figuræ & ceremoniæ ibi præscriptæ.

Si vero paulo strictius (uti solet) sumatur pro signo aliquo modo sanctificante, & perfectam sanctitatem per Sacramenta Legis novæ conferendam saltem præfigurante, solent Sacra menta antiquæ Legis ex D. Thoma 1. 2. q. 102. a. 5. reduci ad tres classes præter circumcisionem carnis, cui succedit circumcisionem mentis in Baptismo per illam adumbrata: nempe ad Esum agni paschalis, qui fuit typus Eucharistiae, & confirmabat in sanctitate legali. Cui adjungi potest eis panum propositionis. Secundo ad purifications & iustificationes legales, quibus correspondet Pœnitentia. Tertio ad consecrationes Sacerdotum & Levitarum, quæ erant signa Ordinis. Confirmationi autem & Extremæ-Uncioni nullum in antiqua Legi Sacramentum correspondere repertur: quod pender à voluntate Dei. Cujus congruentiam satis infirmam affigunt D. Thomas sup. ad 3. quod in Confirmatione detur gratiæ plenitudo, quæ ad novam Legem pertinet; quodque Extremæ-Uncio sit immedia ta præparatio ad introrūm glorie, cuius aditus nondum patebat in veteri Lege. Cur enim hoc non obstante congrue nequivissent in ista lege dati Sacra menta adumbrativa illius, quod futurum erat in Lege nova, non quod fiebat tunc in præsenti? Matrimonium quoque tunc non erat Sacramentum, sed nudus contractus & naturæ officium: quia non erat à Deo institutum, ut, conferret suscipientibus aliquam sanctitatem. Infirma autem est ratio, quam affigunt D. Thomas supr., scilicet quod tunc nondum facta erat conjunctione humanitatis cum Verbo, cuius est symbolum: nam bene potuisse esse Sacramentum præfigurativum conjunctionis futuræ. Similiter quod addit in veteri Lege locum habuisse libellum repudii, quod est contra Sacramenti rationem;

Quæ praeter circumcisionem ad tres classes reducuntur.

120 Disp. I. De Definitione Sacramenti & Differentia Sacram.

nem; falsum est, id rationi genericæ Sacramenti adversari: immo cum dissolubilitate aliqua consistit in nova Lege Sacramentum Matrimonii; cùm in ea ratum solvatur per professionem solemnem Religionis. Neque inter figuram & figuratum debet esse omnimoda proportio.

Q U A E S T I O N E I V.

De Efficacia veterum Sacramentorum, præfertim Circumcisionis.

37.
Veteris Legis Sacra-
menta non conseruent
gratiam, sed legalem
sanctitatem.

DE Sacramentis veteris Testamenti (si Circumcisionem seu remedium parvolorum excipias.) satis convenient inter Theologos Catholicos, ea non causasse in recipientibus gratiam sanctificantem ex opere operato, sed solum legalem aliquam sanctitatem. Unde Apostolus in Epistola ad Hebraeos pluribus inculcat sacrificia & ceremonias veteris Legis generatim nihil ad perfectum adduxisse, neque potuisse (ut expressit cap. 9.) juxta conscientiam perfectum facere servientem, sed tantum sanctificasse ad emundationem carnis. Deinde Concilium Florentinum in Decreto de Armenis de Sacramentis novæ Legis ait: *Quæ nullum à Sacramentis differunt antiqua Legis: illa enim non causabant gratiam, sed eam solum per passum Christi dandam figurabant: Hæc vero nostra & continent gratiam, & ipsam dignè suscipientibus conferunt.* Et Aug. in Psal. 73. ait: *Alia sunt Sacra menta dantia salutem, alia promittentia Salvatorem: Sacra menta novi Testamenti dant salutem, Sacra menta veteris Testamenti promiserunt Salvatorem.* Idem tradit aliis locis, Dum vero Tract. 26. in Ioan. significat Sacra menta vetera & nova posse dici paria, sive eadem virtute spirituali, solum vult esse paria in virtute seu ratione signi, adeoque eadem analogicæ ex parte rei significatae, quia idem significant, non tamen esse in ratione causa eadem aut paria. Allegatque illud 1. ad Cor. 10. *Omnes eamdem escam spiritalem manducaverunt &c.* Quamvis alioquin verè Apostolus, ibi non conseruat Judæos, cetera Christianis (ut vult Calvinus) sed ipso inter se, ut patet ex contextu: *Paries (inquit) nostri omnes sub nube fuerunt, & omnes in Moyse baptizati sunt &c. & omnes eamdem escam spiritalem manducaverunt &c. sed non in pluribus eorum beneplacatum est Deo, seu plures eorum Deo non placuerunt, puniti in deserto.*

38.
Sacrificia expiatoria non valebant ad delendum peccata, nisi ex opere operantis,

sæculi, nisi ex opere operantis, accedente nimis contritione ipius peccatois, pro quo offerabantur sacrificia protestativa adventus Messiae. Quemadmodum etiam constat exercitum reliquarum antiquæ Legis ceremoniarum, cùm forent cultus Religionis & actus verae virtutis, sive ex opere operantis meritorum, sive de congruo sive de condigno, eo modo quo actus aliarum virtutum. Quod apparet indubitate apud omnes Doctores. Quidquid Nonnulli antiqui videantur ex istim affectu, ea tantum sive in onus imposita, sic ut quantumvis iusti illa susciperent, nil fructus vel augmenti gratiae ac meriti apud Deum obtinerent. Quod sane absurdum est, & à communibus de merito regulis aliciusum. Deinde quid dicent isti de oblatione sacræ Virginis, cùm obtulit par turtrum aut duos pullos columbarum, numquid & ista à merito vacua fuit? inquit D. Bonaventura 4. d. 1. p. 1. art. 1. q. 5.

Principia igitur difficultas manet de Circumcisione. Pro resolutione

Dico I. Circumcisio primariò quidem fuit instituta, ut esset signaculum fœderis, quod poplit Deus cum Abraham, & distinctivum posteritatis & familiæ Abrahæ à reliquis populis: simulq[ue] protestativum fideli in Messiam ventum. Colligitur ex genitio institutione Circumcisionis, prout retetur Genes. 17. & de Abraham ad Rom. 4. dicitur: *Sigillum accepit Circumcisio, signaculum iustitiae fidei, qua est in præcepto.* Id ipsum saltem volunt Patres, Iustinus Martyr Dial. contra Tryphonem; Circumcisio (inquit) accepit Abraham, significatio gratia, non iustitia. Irenæus lib. 4. contra heres cap. 3. ubi assertit Circumcisio esse datum, non ut confirmationem justitiae, sed ut cognoscibile perseveraret genus Abrahæ. Cyrillus 1. to. in Julianum negat valuisse ad iustitiam. Similia habent alii Patres.

Dico II. Nihilominus circumcisio secundariò & consequenter instituta fuit remedium originalis peccati pro parvulis malis culis, quo ipsum originale celebatur, & per naturam consequens gratia justificans infundebatur. Ita communiter Doctores cum D. Thoma q. 70. art. 4. in corp. Qui addit ita ab omnibus sentiri, ut mire ipsum citari à Vasquez & Lugo in contrarium ex hoc loco aut ex q. 6. art. 6. ad 3. ubi similiter tradit potius Conclusionem nostram. Quam etiam tradit D. Bonav. d. 1. p. 2. in Expos. textus dub. 1. & art. 2. q. 1. in Conclis. & q. 3. in corp. Immo Scotus d. 1. q. 6. n. 1. ait, *hoc supponendum esse tamquam certum. Quod censem etiam vacuisse illi Doctores. Probatur ex August. liv. 3. contra Julian. cap. 18. Responde si patet: cur ipse Iesus, nisi baptismatis Christi signo circumcisus die octavo suis, manegisset, periret anima ejus de populo suo?* Explicatur doct. Augustinus: *Iusta pena quo merito plecteretur, nisi ab alio hac illo Sacramento liberaretur?* Lib. 2. contra patrem litteras